

Innehållsförteckning

Om strategirapporten – syfte och upplägg	2
Trafikljus för utvecklingstrend	3
1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning	4
2. Översikt av strategisammanhanget	5
2.1 Förändringar i utvecklingskontexten	5
2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget	6
2.3 Resultat från andra strategier, synergier och samordning	8
2.4 Lokalt ägarskap	10
3. Resultatredovisning	11
3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå	11
3.1.1 Analys av portföljen, inklusive integrering av perspektiven	11
3.1.2 Sammanfattande resultatanalys på strateginivå	13
3.2 Analys och redovisning av resultat per strategimål (inklusive trafikljus)	16
3.2.1 Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet	16
Mål 1.1: Stärkt demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter & rättsstatens principer	16
Mål 1.2: Stärkta förutsättningar för ansvarsutkrävande, transparens & minskad korruption	18
Mål 1.3: Bättre förutsättningar för ett jämställt samhälle	19
3.2.2 Stödområde 2: Fredliga och inkluderande samhällen	20
Mål 2.1: Inkluderande försoningsprocesser, konflikt- och våldsförebyggande	20
3.2.3 Stödområde 3: Miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling & nyttjande av naturresurser.	21
Mål 3.1: Minskad miljö- och klimatpåverkan samt hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser	21
Mål 3.2: Ökad motståndskraft mot klimatförändringar och stärkta förutsättningar för skydd, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och ekosystem	23
3.2.4 Stödområde 4: Inkluderande ekonomisk utveckling	25
Mål 4.1: Förbättrade förutsättningar för produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor	25
Mål 4.2: Stärkta förutsättningar för öppna ekonomier som integreras i regionala, EU:s och internationella värdekedjor och marknader	26
4. Implikationer	27
Bilaga 1. Sidas samlade biståndsverksamhet	29
Bilaga 2. Exempel på insatser med konsuppledd statistik	34

Om strategirapporten – syfte och upplägg

Strategirapportens syfte är att rapportera Sidas strategigenomförande till regeringen. Strategirapporten tjänar som underlag till vårsamråden med Utrikesdepartementet (UD) samt till Regeringskansliets (RK) resultatrapportering. Sida är avsändare och UD är målgrupp för och mottagare av strategirapporten.

Vid sidan av strategirapporten redovisar Sida sin verksamhet till regeringen genom årsredovisningen. Strategirapporten går djupare och redogör för strategigenomförandet per strategimål för varje strategi och drar även framåtblickande slutsatser.

Strategirapporten är utformad i enlighet med regeringens riktlinjer för strategier. Strategirapporten ska redovisa, analysera och bedöma resultaten av strategigenomförandet i förhållande till angivna strategimål samt redogöra för implikationer för det fortsatta strategigenomförandet. Vid behov ska rapporten redovisa förändringar i förutsättningarna för genomförandet.

Strategirapporten är en lägesuppdatering av strategigenomförandet och bedömer resultat sedan den senaste strategirapporten. Strategirapporten bygger på det underlag som finns tillgängligt vid tillfället för strategirapportens framtagande, däribland uppdaterad multidimensionell fattigdomsanalys, rapportering, reserapporter, studier, utvärderingar, analyser och anteckningar från partnermöten.

Kapitel 1 sammanfattar med hjälp av trafikljus Sidas bedömning av strategigenomförandet per strategimål. **Kapitel 2** ger en översikt av strategisammanhanget och beskriver den utvecklingskontext i vilken strategin genomförs. **Kapitel 3** redovisar resultat från strategigenomförandet. **Kapitel 4** redogör för eventuella implikationer för det fortsatta strategigenomförandet som Sida vill lyfta till UD.

Trafikljus för utvecklingstrend

Grön: Utvecklingen går framåt	Gul: Utvecklingen har ingen tydlig riktning	Röd: Utvecklingen går bakåt
I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten framåt.	I förhållande till strategimål/strategi har utvecklingen i kontexten ingen tydlig riktning.	I förhållande till strategimål/strategi går utvecklingen i kontexten bakåt.

Strategin och dess strategimål anger vad Sidas arbete ska bidra till under en angiven strategiperiod och utgör den huvudsakliga styrningen i strategigenomförandet. Trafikljusbedömning för utvecklingstrend används för att få en snabb uppfattning om utvecklingstrender i de kontexter och tematiska områden där Sida är aktiv.

Sidas insatser och aktiviteter kan vara med och påverka utvecklingstrender inom de områden där vi är aktiva, men trender handlar om större, komplexa och långsiktiga förändringar på nationell, regional och/eller global nivå, där ett stort antal faktorer utanför Sidas kontroll inverkar på utvecklingen i kontexten. Effekten av Sidas arbete bedöms alltså inte i detta trafikljus.

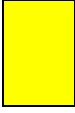

Trafikljus för portföljens sammansättning

Grön: Portföljen är väl sammansatt	Gul: Portföljen behöver mindre justeringar	Röd: Portföljen behöver större justeringar
Portföljen svarar upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt förväntas uppnå resultat enligt insatsernas mål.	Portföljen svarar delvis upp mot behoven i kontexten, strategins mål samt förväntas uppnå resultat för en större del av insatsernas mål.	Portföljen svarar inte upp mot behoven i kontexten, strategins mål och/eller förväntas inte uppnå resultat enligt insatsernas mål.

Sida utvecklar och anpassar löpande strategiportföljerna för att upprätthålla en väl sammansatt portfölj. Sida anpassar portföljen genom att förhålla sig till utvecklingsutmaningar i respektive kontext, aktuell styrning samt genom att säkerställa att insatser och aktiviteter förväntas bidra till resultat. Trafikljusbedömningen beaktar och utgår från dessa tre aspekter.

1. Sidas bedömning av strategigenomförandet – en sammanfattning

	 Utvecklings- trend	 Portföljens sammansättning
Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet		
Strategimål 1.1: Demokratisk samhällsstyrning, mänskliga rättigheter & rättsstatens principer		
Strategimål 1.2: Ansvarutkrävande, Transparens & minskad korruption		
Strategimål 1.3: Stärkta förutsättningar för ett jämställt samhälle		
Stödområde 2: Fredliga och Inkluderande samhällen		
Strategimål 2.1: Inkluderande försoningsprocesser, konflikt- och våldsförebyggande		
Stödområde 4: Miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling & nyttjande av naturresurser		
Strategimål 3.1: Miljö- & klimatpåverkan & hållbarhet, naturresurser		
Strategimål 3.2: Motståndskraft mot klimatförändringar & biologisk mångfald och ekosystem		
Stödområde 4: Inkluderande ekonomisk utveckling		
Strategimål 4.1: Produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor		
Strategimål 4.2: Öppna ekonomier som integreras i regionala, EU:s och internationella värdekedjor/marknader		

2. Översikt av strategisammanhanget

Tabell 1. Nyckeltal

Nyckeltal	Värde
Antal insatser med finansiell aktivitet, 2024	39
Utfall mnkr, insatser med finansiell aktivitet, 2024	132,5
Antal garantier (pågående under året 2024)	0

2.1 Förändringar i utvecklingskontexten

Albanien blev kandidatland för EU-medlemskap år 2014 och vid slutet av 2024 togs ett viktigt kliv framåt i EU-närmandet. Det första förhandlingsklustret om de grundläggande principerna öppnades i oktober och följdes av kluster 6 (yttre förbindelser) i december¹. Regeringens målsättning 2025 är att öppna de återstående fyra klustren, vilka omfattar alla 33 tematiska kapitel i EU:s regelverk. Den albanska regeringen har offentligt uttalat den politiska ambitionen att avsluta förhandlingarna i slutet av 2027. Dessutom godkände EU-kommissionen i höstas den reformagenda för Albanien som regeringen lagt fram inom ramen för faciliteten för reform och tillväxt för västra Balkan och som syftar till att främja marknadsorienterade ekonomiska åtgärder, investeringar, tillträdet till EU:s inre marknad samt regional integration². Efter en period av relativ stiltje satsar Albanien nu med ny kraft för att påskynda genomförandet av EU-reformerna. Denna fas är både kunskaps- och resurskrävande och ställer allt högre krav på politisk vilja, effektiv styrning, administrativ kapacitet samt tydlig samordning och kommunikation.

Trots framsteg i att utreda och åtala höga tjänstemän och politiker för korruption och organiserad brottslighet, kvarstår en utbredd uppfattning bland allmänheten, experter och näringsliv om att korruptionen är omfattande. Förtroendet för de politiska partierna och institutionerna är fortsatt lågt. En ny omfattande reformprocess för god samhällsstyrning, rättsstatsprincipen och korruptionsbekämpning för Albanien 2030 inleddes av parlamentet på initiativ av premiärministern, dock utan stöd över partigränserna. Samtidigt lyfte den senaste landrapporten från EU fram exempel på politiska initiativ och lagförändringar som avviker från EU:s normer³.

De politiska spänningarna är fortfarande stora i landet och bedöms komma att förstärkas inför parlamentsvalet i maj 2025. Under 2024 gjorde Albanien betydande framsteg för att göra det möjligt för sin diaspora att delta i nationella val. Den 26 juli godkände det albanska parlamentet enhälligt ändringar i vallagen som innebär att medborgare som är bosatta utomlands ges möjlighet att delta i valet på ett sätt som inte tidigare varit möjligt. Lagändringen gör det möjligt för berättigade att avge sina röster per post i det kommande parlamentsvalet.

Uppgifterna från folk- och bostadsräkningen 2023 släpptes i juni 2024 och visar en minskning av Albaniens befolkning från 2,8 miljoner 2011 till 2,4 miljoner. Den kraftiga minskningen av

¹ EU Commission Press Release 1001/24 “Third meeting of the Accession Conference with Albania”, 17/12/2024

² Commission Implementing Decision approving the Reform Agendas and the multiannual work programme under the Reform and Growth Facility for the Western Balkans, 23 oct 2024, BILAGA III, ALBANIENS REFORMAGENDA

³ European Commission Albania 2024 Report, sid.4

befolkningen i arbetsför ålder belyser strukturella utmaningar som skillnaderna i tillgången till bostäder och levnadsstandard. Även om den senaste inkomst- och levnadsstandardundersökningen (SILC) rapporterar en liten minskning av antalet individer som riskerar fattigdom eller social utestängning, är den fortfarande hög och omfattar 42 % av befolkningen.⁴

Albanien är på väg att bli en av de snabbast växande ekonomierna i Europa. Tillväxten, som nu ligger på 3,3 %, förväntas förbli stark och drivs av privat konsumtion, turism och byggande. Trots denna starka utveckling ligger BNP per capita på bara omkring en fjärdedel av nivån i EU-15. Ekonomin fortsätter att brottas med strukturella problem, som beror på en snabbt åldrande befolkning, utvandring, låg produktivitet och brister i styrningen⁵. En förutsättning för att få fart på tillväxten är att Albaniens reformagenda, som är förankrat i strävan efter EU-anslutning, snabbt genomförs.

2.2 Sveriges roll i strategisammanhanget

Tabell 2. Givarkontext

Givarkontext	
Andel bistånd (ODA) av samarbetslandets BNP, 2022 (%)	1,7 %
Totalt bistånd till samarbetslandet, miljoner USD, 2023	367,7
De fem största givarna (organisationer och/eller länder), 2023	EU:s institutioner; Tyskland; Schweiz; USA; Österrike
Sveriges placering bland de största givarna, 2023	6
Sveriges andel av det totala biståndet till landet, 2023	3,3 %

EU-kommissionens gåvobistånd överstiger det samlade stödet från övriga givare. Inom EU-biståndet sker nu förändringar. EU slår samman finansieringen under IPA III för perioden 2025–2027 i en handlingsplan med en indikativ budget på 100 miljoner euro. Detta är en minskning jämfört med tidigare årliga planer under IPA III, som hade budgetar på mellan 70 och 80 miljoner euro. Förändringen innebär dock ingen minskning av det totala EU-stödet till Albanien. I stället reflekterar det den förändring i ansats och struktur av EU:s reformstöd, som följer av etableringen av Tillväxtplanen för västra Balkan. Inom ramen för denna kanaliseras en kraftig ökande del av EU:s stöd genom en facilitet för reform och tillväxt. Albaniens reformagenda, som är ett villkor för stöd från faciliteten, godkändes av EU-kommissionen i oktober 2024 och det indikativa stödet uppgår till 922 miljoner euro för perioden 2025–2027. Två tredjedelar av beloppet utgör förmånliga lån, medan en tredjedel utgör gåvobistånd. När Albanien gör framsteg i genomförandet av reformagendan kommer EU att frigöra betalningarna. Stödet sker i form av budgetstöd (förmånliga lån) samt genom en kombination av förmånliga lån och gåvofinansiering för investeringsprojekt genom Västra Balkans Investeringsramverk (WBIF).

För Sida är det avgörande att utveckla en ansats som förhålla sig till förändringen av EU:s reformstöd. Fokus bör ligga på att identifiera områden där svenskt bistånd mest effektivt kompletterar och bidrar

⁴ INSTAT, Income and living conditions survey 2023, december 2024

⁵ IMF Albanian Country Report 25/20, januari 2025, sid 1–6

med ett svenskt mervärde till EU-stödet baserat svenska och gemensamma intressen och prioriteringar.

Givarlandskapet är på väg att förändras signifikant. Schweiz fasar ut till 2027, frysningen av biståndet från USA i början av 2025 innebär med största sannolikhet i praktiken ett avslut, Tyskland, Österrike, Storbritannien och Frankrike har aviserat att kraftiga minskningar av biståndsbudgeterna är att vänta. Konsekvensen är att Sverige, givet att det svenska biståndet ligger kvar på nuvarande nivå, kommer att utgöra en allt större andel av det totala biståndet till Albanien.

Denna utveckling visar hur biståndet behöver anpassas till ett scenario där Albanien närmar sig EU-medlemskap och slutpunkten för ODA-bistånd. Förändringarna har implikationer för det alltmer trängda FN-systemet. Under 2023 stod EU för mer än hälften av finansieringen av projekt och program som genomfördes av FN i Albanien, och det totala bilaterala stödet till FN uppgick till 77 miljoner USD.

Även för det albanska civila samhället har förändringen omfattande implikationer i form av minskad tillgång till biståndsfinansiering och stöd i den normativa dialogen.

Den albanska regeringens övergripande samordning av biståndet har under en längre period varit ytterst bristfällig och med avsaknad av systematisk insamling av data och analys. Ett förbättringsarbete inleddes 2024 då en ny nationell samordnare för strategisk analys och biståndssamordning tillträdde med en ambitiös agenda, som alltjämt har att förverkligas och anpassas till nya förutsättningar.

Sverige är det enda land inom NB8-kretsen med ambassad och bilateralt bistånd till Albanien. Norge och Danmark finansierar däremot multilaterala program med verksamhet i Albanien. Sverige leder givarsamordningen inom jämställdhetsområdet och för EU-närmandeprocessen inom miljö- och klimatområdet (Kapitel 27).

Tabell 3. Samverkan inom EU

Sammanhang för EU:s givare	Värde
Lista EU-delegerade samarbeten: Samarbete [EU4 Innovation fas 2] och fyll i mottaget belopp från EU-kommissionen	Total: 1 500 020,40 EUR (2023-2024) 2024: 618 247,17 EUR
Sveriges ställning som givare bland EU:s medlemsstater	3
Antal Team Europa-initiativ (TEI) i samarbetslandet	N/A
Antal Team Europa-initiativ (TEI) där Sverige deltar, 2024	N/A
Antal Team Europa-initiativ (TEI) där Sverige deltar som är ett Global Gateway flaggskepp	N/A
Antal Team Europa-initiativ (TEI) där Sverige deltar som bidrar till prioriterade områden i Global Gateway	N/A

Portföljen innehåller EU-delegerade medel genom EU4Innovation fas 2, i samarbete med GIZ, där Sida ansvarar för en utmaningsfond (Challenge Fund) för stöd till start-up företag och Albanien innovationssystem. Programmet syftar till att utveckla Albanien tidiga men dynamiska innovationssystem och till att komplettera insatser inom inkluderande ekonomisk utveckling, handel, värdekedjor, privat sektor och anpassning till EU:s regelverk. Sida har initierat ett samarbete med

Business Sweden och nu planeras ett besök för albanska aktörer till Sverige i början av 2025, för att bygga relationer och utbyta erfarenheter mellan albanska och svenska innovationsaktörer, inklusive Swedfund, Almi Företagspartner och Vinnova. Sedan 2018 har EU4Innovation-programmet gett ambassaden och Sida värdefulla lärdomar om hur man hanterar EU-delegerade medel.

Sverige efterfrågar och verkar för att utveckla ett mer proaktivt och strategiskt samarbete med EU och det fåtal av EU:s medlemsstater i Albanien som tillsätter resurser för reformssamarbetet med Albanien. Team Europe Initiative (TEI) har inte genomförts i Albanien. Det finns däremot goda exempel på samfinansierade projekt och samordning av insatser, som det svenska stödet till ett digitalt ärendehanteringssystem inom det albanska domstolsväsendet, koordinerat med EU:s stöd till åklagarämbetet.

Global Gateway används inte som ett koncept av EU:s institutioner i Albanien. I västra Balkan implementeras Global Gateway genom Faciliteten för reform och tillväxt, som har ett mer omfattande format för att stödja Albaniens reformer och integration i den EU-interna och regionala marknaden.

2.3 Resultat från andra strategier, synergier och samordning

Tabell 4. Utfall till landet per strategi, 2024

Synergier	Utfall, mnkr
Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	141,1*
Kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling 2018–2022	3,3
Innovation, Partnerskap och Kapacitetsutveckling 2024–2028	2,4
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016–2022	2,4
Utvecklingssamarbete med det civila samhället 2024	0,7

*132,5 mkr bilateralt och 8,6 mkr genom regionala program.

År 2024 delegerade Sida totalt 133 MSEK från strategin Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027 till UM Tirana för det bilaterala samarbetet. Utfallet i Albanien från regionala insatser under strategin uppgick till drygt 8 MSEK. Strategin för reformsamarbete dominerar stödet till Albanien och de främsta synergieffekterna finns därför mellan det bilaterala fönstret för Albanien och de regionala insatser som genomförs inom ramen för denna strategi. De regionala insatserna kompletterar den bilaterala portföljen och samordningen mellan regionalt och bilateralt stöd sker kontinuerligt, framför allt inom ramen för de gemensamma strategimålen.

Inom området inkluderande ekonomisk utveckling är programmet Reconomy, som genomförs i samarbete med Helvetas, ett exempel som stärker kapacitet inom landets arbetsförmedling och utvecklar relationer mellan institutionerna i regionen. Därtill kartlägger och stödjer Reconomy albanska produktions- och exportföretag att utveckla marknadsstrategier⁶. Reconomy bedöms vara ett värdefullt initiativ i arbetet med att utveckla synergier mellan bistånd och handel.

⁶ RECONOMY Inclusive and Green Economic Development in Eastern Partnership and Western Balkan regions, Annual Report 2023, Executive Narrative Report, March 2024, Dox number: 22/000659-237.

Ett exempel på komplementaritet mellan regionala och bilaterala insatser sker inom stödet för jämställdhet. Inom ramen för FN:s gemensamma program Elimination of Violence Against Women (EVAW)⁷ genomförde kommunerna Elbasan och Lushnja en process för kostnadsberäkning och budgetering av tjänster för EVAW, vilket resulterade i en ökad kommunal finansiering. Budgetökningen planerades med hjälp av expertis och samordning från den regionala insatsen inom jämställdhetsbudgetering⁸ för att säkerställa korrekt fördelning och integrering i de slutliga kommunala budgetarna. Detta är ett viktigt steg framåt och fungerar som en modell för andra kommuner och visar på ett bredare institutionellt engagemang för jämställdhetsbudgetering på lokal nivå.⁹

Inom ramen för strategin för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling genomförde Konstnärsnämnden projektet Art Nexus för att stärka ställningen för aktörer inom konstnärssektorn. Projektet har resulterat i att landets första intresseorganisation för konstnärer nu formaliserats och erhållit ett första finansiellt offentligt stöd. Partnerorganisationen, det lokala FN-förbundet (UNAA) arbetar nära kulturministeriet för att stödja policyutvecklingen inom konstområdet. Under hösten har UNAA samarbetat med ministeriet för att etablera ett digitalt system för nationella stipendier och bidrag¹⁰.

Inom området Miljö och klimat finns också regionala projekt som bidrar till Albaniens ambitioner att uppfylla EU:s miljöacquis. Till exempel samarbetar Naturvårdsverket, SMHI och UNICEF kring luftkvalitet,¹¹ ett område som projektet *Supporting Albanian Negotiations in Environment Chapter 27* (SANE27) identifierat som prioriterat för Albaniens EU-anslutning. I det regionala projektet arbetar Naturvårdsverket och SMHI med att ge de deltagande ländernas myndigheter bättre kapacitet och verktyg för att processa och dela data om luftföroreningar. Första fasen fokuserade på Nordmakedonien och Montenegro, men fas 2 som nyligen inletts kommer rikta sig även mot Albanien i den här delen. Inom projektet arbetar även UNICEF med barn och unga som rättighetsbärare för att ge dem möjlighet att förstå och påverka vikten av en förbättrad luftkvalitet¹². Det regionala samarbetet med IUCN, ADAPT 2¹³, främjar naturbaserade lösningar för att minska risken för naturkatastrofer, öka anpassningen till klimatförändringar och hållbar förvaltning av ekosystem. Projektets andra fas började 2024 och har ett större fokus på genomförandet av delarna relaterade till biologisk mångfald inom den Gröna Agendan för västra Balkan. Projektet restaurerar till exempel skogslandskap i Albanien¹⁴. ADAPT har därmed beröringspunkter med flera insatser i den bilaterala portföljen, så som RESEAL och EU4Nature, och är relevant för Albaniens uppfyllnad av EU:s miljöacquis.

⁷ FN:s gemensamma program för att stoppa våldet fas II, insats nr 16257

⁸ Gender Responsive Budgeting Västra Balkan (UN Women), insats nr 12971

⁹ UN Women: "Transformative Financing for Gender Equality Towards More Transparent, Inclusive and Accountable Governance in the Western Balkans, Report Number 3" Dox number: 19/000682-65.

¹⁰ Insats nr 14777A01 Swedish Arts Grants Committee - Art Nexus Albania and Armenia, Information från konstnärsnämnden, UM2025/06856/TIRA-1.

¹¹ Insats nr 14286A01 SwEPA: Improved air quality in the Western Balkans.

¹² SwEPA Annual Report, Partnership for Improving Air Quality in the Western Balkans, 2 December 2024, Dox number: 21/000860-115. UNICEF Updates towards the end of the year (correspondence), Dox number: 21/000860-121.

¹³ Insats nr 12367-IUCN Naturbaserade lösningar för resilienta samhällen.

¹⁴ Key Achievements of the ADAPT Project and Looking Ahead to ADAPT 2.0, Dox number: 18/000741-216.

2.4 Lokalt ägarskap

Albanien har antagit en nationell strategi för utveckling och europeisk integration 2022–2030.¹⁵ Strategin definierar landets prioriteringar för hållbar ekonomisk och social utveckling på vägen mot EU-medlemskap. Den kopplar även till de globala hållbarhetsmålen 2030. EU-anslutningen är den huvudsakliga nationella prioriteringen och landets viktigaste strategiska mål.¹⁶ Denna ambition har fullt politiskt och nationellt stöd och ses som den mest effektiva vägen att uppnå hållbar utveckling. Regeringens ägarskap för att involvera och konsultera det civila samhället och näringslivet på ett mer strukturerat sätt präglas fortfarande av brister, vilket medför risker för hållbarheten och kvaliteten i reformprocessen. Därtill är det viktigt att säkerställa att stöd för lagreformer, regelanpassning och institutionell utveckling sker synkroniserat med utveckling av Albaniens budgetprocess och den inhemska resursmobiliseringen. Detta för att säkerställa ett effektivt genomförande, regelefterlevnad och hållbara resultat.

Strategimål	Landets prioritering
Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet	<u>National Strategy for Development and Integration (NSDEI), 2022 – 2030, Strategic Objective 1 Democracy and strengthening of institutions and good governance:</u> Strategin beskriver åtgärder och ambitioner inom en lång rad områden inom detta övergripande mål, inklusive reform av rättssystemet, kampen mot korruption och för ökad transparens och decentralisering, respekten för mänskliga rättigheter, stärkandet av processer för val och lagstiftning och vikten av att skapa förutsättningar för det civila samhället.
Fredliga och inkluderande samhällen.	<u>National Strategy for Development and Integration (NSDEI), 2022 – 2030, Strategic Objective 1 Democracy and strengthening of institutions and good governance.</u> Detta mål innehåller även åtaganden att främja fredliga och inkluderande samhällen. Till exempel genom att stärka institutioner, ge tillgång till rättvisa för alla medborgare och säkerställa att rättssystemen är rättvisa. Kampen mot våld mot kvinnor och i nära relationer nämns också liksom reformen av valsystemet.
Miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling & nyttjande av naturresurser.	<u>NSDEI 2022- 2030, Strategic Objective 2 Agenda for Sustainable economic development, connection and green growth; and Strategic Objective 3, Social cohesion.</u> I målet slås det fast att särskild hänsyn ska tas till behovet av skydd för miljön och hållbart nyttjande av naturresurser. Särskilt stort utrymme ges åt integrerad vattenresursförvaltning, vatten och sanitet, avfallshantering och cirkulär ekonomi samt anpassningar för klimatförändring. Även naturskydd och luftföroreningar lyfts fram
Inkluderande ekonomisk utveckling	<u>NSDEI 2022- 2030, Strategic Objective 2 Agenda for Sustainable economic development, connection and green growth; and Strategic Objective 3, Social cohesion.</u> Utvecklingen av privat sektor benämns som ryggraden för ekonomisk utveckling och sysselsättning. Särskilt prioriterade sektorer är turism, energi, jordbruk

¹⁵ NSDEI-2022-2030-Final-English-Version-23-Jan-1.

¹⁶ NSDEI-2022-2030-Final-English-Version-23-Jan-1, sid 16.

och digitalisering. Behov av att stärka finansiella system och skattereform är också prioriterat.

3. Resultatredovisning¹⁷

3.1 Sidas bidrag till förändring på strateginivå

3.1.1 Analys av portföljen, inklusive integrering av perspektiven¹⁸

Tabell 5. Utfall och antal insatser per strategimål

Strategimål	Utfall, mnkr	Antal Insatser
WB2021a1 - VB: Stärkt demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer	28,1	12
WB2021c1 - VB: Minskad miljö- och klimatpåverkan samt hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser	26,0	14
WB2021a2 - VB: Stärkta förutsättningar för ansvarsutkrävande, ökad transparens och minskad korruption.	20,9	10
WB2021a3 - VB: Stärkta förutsättningar för ett jämställt samhälle	18,8	4
WB2021d1 - VB: Förbättrade förutsättningar för produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor	14,3	5
WB2021c2 - VB: Ökad motståndskraft mot klimatförändringar och stärkta förutsättningar för skydd, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och ekosystem	11,8	8
WB2021d2 - VB: Stärkta förutsättningar för öppna ekonomier som integreras i regionala, EU:s och internationella värdekedjor och marknader	6,4	2
WB2021b1 - VB: Stärkta förutsättningar för inkluderande försoningsprocesser samt konflikt- och våldsförebyggande arbete	6,2	4

**Notera att en insats kan ha flera strategimål. Antalet insatser i denna tabell går därmed inte att jämföra med övriga tabeller.*

Portföljen omfattar samtliga fyra strategiområden och de åtta strategimålen, med särskild betoning på strategiområde ett. Många av insatserna bidrar till flera strategimål, däribland en betydande andel som riktar sig mot mål 1–3. Detta förklarar det höga utfallet inom detta strategiområde. Ambitionen är fortsatt att utveckla insatser som är förstärkande och komplementära, samtidigt som de möjliggör en ökad systematik i stödet till strategimålen och stärker kopplingarna mellan dem.

¹⁷ I kapitlet används begreppet "utfall". Med utfall avses utbetalade medel minus återbetalade medel.

¹⁸ De perspektiv som ingår är fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv samt de tre tematiska perspektiven: ett jämställdhetsperspektiv, ett miljö- och klimatperspektiv och ett konfliktperspektiv. Integrering av dessa redovisas mot bakgrund av att detta varit ett krav i den styrning som varit aktuell under rapporteringsperioden.

När det gäller anpassningen till reformagendan finns potential att ytterligare stärka portföljen, särskilt vad gäller att verka för öppna ekonomier och deras integrering i regionala, EU:s och globala värdekedjor och marknader.

Tabell 6. Utfall och antal insatser per globalt mål (Agenda 2030), 2024

Land	Utfall, mnkr	Antal Insatser
16 - Fredliga och inkluderande samhällen	58,9	19
12 - Hållbar konsumtion och produktion	36,4	4
8 - Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	31,2	6
5 - Jämställdhet	24,2	5
9 - Hållbar industri, innovationer och infrastruktur	20,5	1
11 - Hållbara städer och samhällen	15,6	3
10 - Minskad ojämlikhet	15,1	3
13 - Bekämpa klimatförändringarna	10,2	3
15 - Ekosystem och biologisk mångfald	9,4	3
6 - Rent vatten och sanitet för alla	8,9	3
17 - Genomförande och globalt partnerskap	8,6	2
14 - Hav och marina resurser	5,9	2
2 - Ingen hunger	3,0	1
99 - Ej applicerbart	1,3	7

**Notera att en insats kan ha flera SDG-mål. Antalet insatser i denna tabell går därmed inte att jämföra med övriga tabeller.*

Utfallet och portföljens sammansättning återspeglar hur den är utformad för att stärka den nära kopplingen mellan SDG och EU-närmandet, vilket är centralt i den albanska kontexten.

Tabell 7. Utfall per partnerkategori, 2024

Partnerkategori	Utfall, mnkr	Procent
Offentliga institutioner	48,7	36,7 %
Multilaterala organisationer	44,2	33,3 %
Icke-statliga organisationer (NGOs) och civilsamhälle	23,7	17,9 %
Övriga	15,6	11,8 %
Privat sektor institution	0,3	0,2 %

Portföljen i Albanien uppvisar, jämfört med andra länder i regionen, ett högre utfall och en större procentuell andel inom kategorin offentliga institutioner. Denna inriktning återspeglar det bilaterala biståndets centrala roll i att stödja genomförandet av de omfattande reformkrav som ställs på

landets offentliga institutioner. Reformerna är nödvändiga för att uppfylla kraven i Albanien EU-närmande och för att stärka landets institutionella kapacitet inför en framtida integration i unionen.

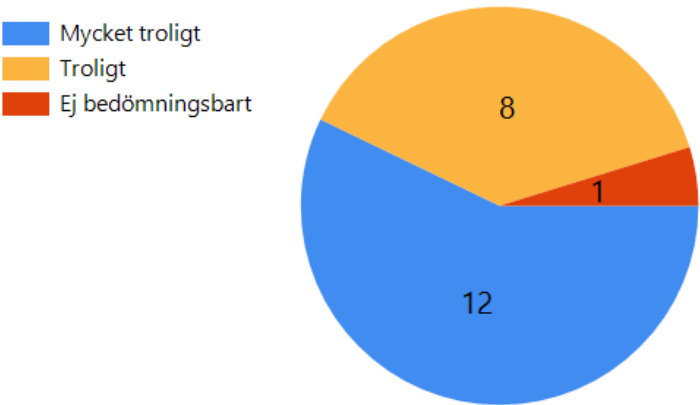
Biståndet genomförs huvudsakligen genom tekniskt stöd via upphandlingar och myndighetssamarbeten (t.ex. Skatteverket, SCB, KEMI, MSB, Polismyndigheten och Sveriges Radio) i nära samarbete med albanska institutioner. Dessa insatser kompletteras av multilateralt stöd och ett starkt engagemang för det civila samhället. Under 2024 tecknade Sida avtal om kärnstöd till tre nya partnerorganisationer inom det civila samhället. Dessa organisationer spelar en avgörande roll i att granska offentliga institutioner, bekämpa korruption och stärka medborgarnas inflytande i reformprocessen, vilket bidrar till mer transparent och inkluderande samhällsstyrning.

Tabell 8. Policymarkörer, 2024

Markörer	Andel delsyfte	Andel huvudsyfte
Miljö- och klimat	4,7 %	24,1 %
Jämställdhet	13,6 %	18,3 %
Konflikt	13,2 %	0,0 %

De fem perspektiven är väl integrerade i portföljen. Fattiga människors perspektiv på utveckling har fortsatt operationaliserats genom ökat kärnstödet år 2024 till organisationer inom det civila samhället (CSO:er). Dessa CSO:er förstärker kampen mot korruption och verkar för ett reformgenomförande som resulterar i förbättrad integritet och tillgång till samhällstjänster för utsatta grupper. Rättighetsperspektivet är basen för alla insatser inom institutionsutveckling och EU-närmandet. Sida har noterat en statistisk minskning avseende policymarkörerna för miljö-och klimat och jämställdhet jämfört med 2023 när det gäller ”andel delsyfte” och har påbörjat en översyn för att klargöra orsaker.

Diagram 1. Sannolikheten att insatserna under strategin når sina mål

3.1.2 Sammanfattande resultatanalys på strateginivå

Sammanfatta Sidas bidrag till strategins mål på en övergripande nivå

Goda resultat har uppnåtts inom strategin på en övergripande nivå. Exempelvis inom områden som anti-korruption, administrativ kapacitet och integritet, jämställdhet, miljöstyrning, innovation och

näringslivsutveckling, inhemsk resursmobilisering och demokratisk kultur. Samtidigt är det viktigt att notera att Albanien, trots en nyfunnen energi i EU-närmandet, fortfarande befinner sig i en tidig fas i sin socio-ekonomiska utveckling mot en fungerande och hållbar demokrati, rättsstat och internationellt konkurrenskraftig marknadsekonomi.

Sida lägger stor vikt i dialogen med regeringen om att säkerställa en ökande grad av egenfinansiering för att säkerställa att insatserna uppnår hållbara resultat och med en hög grad av integritet. Stödet inom skatteområdet är ett område där Sverige är profilerade. Sida bedömer att inhemsk resursmobilisering kan vara ett relevant område att utveckla ett utvecklingserbjudande kring. Det svenska stödet, inte minst på miljöområdet, bidrar till Albaniens kapacitet att strategiskt planera nödvändiga investeringar och reformer. De planer och strategier som tas fram bör kunna tjäna som underlag för dialog med givare, investerare och även för nationell budgetplanering.

Sidas samlade bidrag till Albanien har stärkt landets reformsträvan att bli medlem i EU och uppnå de nationella hållbarhetsmålen. Detta sker genom ett integrerat arbetssätt mellan en normativ politisk dialog och biståndet, samt en ökande ambition att integrera bistånd, främjande och handel. Denna integrering blir en allt viktigare pusselbit för att utveckla bredare relationer bortom biståndet.

Bilaterala myndighetssamarbeten är en samarbetsform som stärker bilaterala relationer och har åstadkommit goda resultat i Albanien i förändring av organisationskultur, arbetssätt och teknisk kompetens. Myndighetssamarbeten kan också skapa viktiga kontaktytor mellan Albanien och Sverige och kännedom om olika svenska lösningar som på sikt kan bidra till stärkta synergier med främjande och handel.

Flexibla kärnstöd till civilsamhällesorganisationer som kan mobilisera engagemang har visat sig effektiva och Sida har utvecklat metoder för att utöka sådant stöd. I Albanien är det endast Sida som arbetar med kärnstöd, medan Schweiz har skrinlagt sina planer på grund av utfasningen. Stöd till nätverk av organisationer med gemensamma mål förstärks genom vidareförmedling av resurser från Sidas avtalspartner. Modellen har varit framgångsrik för kvinnorrättsrörelsen och kompletteras av stöd genom FN-systemet. Sida är en erkänd partner för jämställdhetsfrågor och i arbetet mot könsbaserat våld i Albanien.

För även ett kortfattat resonemang kring hur verksamheten bidrar till verksamhetslandets nationellt fastställda bidrag till Parisavtalet (NDC) i den mån det är möjligt.

Albaniens NDC, som lämnades in 2021, syftar till att öka utsläppen av växthusgaser (GHG) i en långsammare takt än förväntat¹⁹. Det omfattar också åtgärder för att anpassa sig till de negativa effekterna av klimatförändringarna. Albanien kommer att förhandla med EU om landets bidrag till EU:s totala minskning av växthusgasutsläppen när landet ansluter sig till EU. Sverige bedömer att en EU-anslutning är den bästa vägen för att säkerställa en hållbar utveckling i Albanien och samtidigt skydda miljön, minska klimatets utsläpp av växthusgaser och mildra effekterna av klimatförändringarna.

Sverige ger strategiskt stöd till albanska myndigheter i granskningsprocessen och utarbetandet av en förhandlingsposition för kapitel 27²⁰ enligt beskrivningen i avsnitt 3.2.3. Sverige har bidragit till införlivandet av viktig lagstiftning för att anpassa den till EU:s standarder, inbegripet den senaste ändringen av lagen om klimatförändringar, som inför nya bestämmelser för att underlätta

¹⁹ Albanien är en övergångsekonomi med utsläpp som är betydligt lägre än EU-genomsnittet.

²⁰ Insats nr 14430 Stöd till albanska miljöförhandlingar, kapitel 27 (SANE 27), fas 2.

inrättandet av övervakningssystem för rapportering, verifiering och ackreditering (MRVA) för växthusgasutsläpp senast 2026.²¹ Detta steg är avgörande för att Albanien ska kunna inrätta ett system för handel med utsläppsrätter senast 2030. Det svenska stödet har också gjort det möjligt för Albanien att ansluta sig till EU:s civilskyddsmekanism och ta fram en nationell handlingsplan för riskreducering vid naturkatastrofer.²² Under 2024 fortsätter det svenska stödet sitt bidrag genom att utveckla modeller för kontinuitetsplaner för kritisk infrastruktur, såsom hamnen i Saranda.²³ Svenskt stöd till investeringsplanering för vattentjänster²⁴ och förstärkning av den albanska myndigheten för förvaltning av vattenresurser²⁵ är också relevant för klimatanpassning, om än på ett mer indirekt sätt.

Lärdomar från strategigenomförandet

När det gäller reformstöd är en slutsats att det är viktigt att upprätthålla en balans mellan stöd till de omfattande och accelererade lagstiftningsreformer som följer av EU-närmandet, och den institutionella och samhälleliga kapaciteten samt acceptansen för ofta dramatiska förändringar av spelreglerna. Medan tekniskt stöd i form av kortsiktig assistans kan vara avgörande för att snabbt implementera nödvändiga reformer, krävs parallella insatser för att säkerställa hållbar utveckling och norm- och beteendeförändring.

Det är viktigt för förtroendet i den normativa dialogen att hålla fast vid prioriteringar. Det sådant område gäller jämställdheten och kampen mot kvinnovåld. Inom området har Albanien tagit viktiga kliv framåt när det gäller normativ förändring, lagstiftning, och en alltmer samordnad institutionell respons.

En omfattande utmaning i stödet till offentliga institutioner är att insatser ofta präglas av kraftiga fördröjningar, orsakat bland annat av komplexa centraliserade beslutsprocesser, efterlevnad av villkor för albansk samfinansiering, hög och oförutsägbar rotation av beslutsfattare samt brister i kapacitet och samordning inom och mellan institutionerna. Detta är en huvudorsak till förlängda avtalsperioder, vilket leder till bristande effektivitet och ett högt upparbetat åtagandetrymme i Albanien.

Sidas Insats till förändring i förhållande till andra givares bidrag och/eller inflytande från externa faktorer bortom Sidas kontroll.

Sidas stöd är komplementärt till EU:s omfattande stöd och verkar för att stärka fattiga och utsatta människors perspektiv och deltagande i EU-närmandeprocessen. Nära samverkan med Tyskland, Storbritannien, Österrike och Schweiz sker inom samtliga strategiområden.

Socioekonomiska utmaningar, såsom den informella sektorns stora utbredning, oligarkier och omfattande emigration, påverkar Albaniens förutsättningar att genomföra hållbara reformer och nå EU-medlemskap. Dessa faktorer ligger bortom Sidas kontroll. Politisk polarisering försvårar samarbetet och reformarbetet ytterligare. Offentlig förvaltning drabbas negativt av politiska influenser, låga löner och brist på meritokrati, vilket gör det svårt att utveckla och bibehålla kompetens.

²¹ Information från partner Brooks Hannas & partners SANE 27 UM2020 24052 TIRA 57.

²² RESEAL lägesrapport Jan_Dec_22, s. 9, 13, 75, insats nr. 14342, UM2020/36137/ TIRA-10 RESEAL lägesrapport jan-dec 2023, s. 6, 8, 15, 22, 81, UM2020/36137/ TIRA-19

²³ RESEAL Lägesrapport jan-dec 2024 insats nr 14342 Förstärkning av motståndskraften i Albanien (RESEAL) s.8, 24, 56, 57; UM2020/36137/ TIRA-26

²⁴ Bidrag 13092 AKUK 2019-2024 Planering av vatten och avlopp inför EU-förhandlingarna

²⁵ Insats 123 30 Stöd till myndigheten för förvaltning av vattenresurser (AMBU);

Redogör för hur verksamheten och Sidas förändringsteorier har anpassats efter hand under rapporteringsperioden beroende på vägval och prioriteringar.

Sidas förändringsteorier, som utvecklades under operationaliseringen 2022, är fortfarande giltiga och vägledande för våra insatser. Strävan att säkerställa att alla insatser i portföljen bidrar till flera mål inom strategin har intensifierats. Samtidigt har vi lagt stor vikt vid att våra insatser ska komplettera varandra för att maximera deras effektivitet. Albanien accelererade EU-närmandeprocess och förändring i givarlandskapet ställer högre krav på anpassning, men förändrar inte grunderna i förändringsteorin.

3.2 Analys och redovisning av resultat per strategimål (inklusive trafikljus)

3.2.1 Stödområde 1: Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

Mål 1.1: Stärkt demokratisk samhällsstyrning och respekt för mänskliga rättigheter & rättsstatens principer

Utvecklingstrend

EU:s landrapport för 2024 noterar att granskningen av domarkåren nästan är klar, med endast 11 av 805 fall kvar i oktober 2024. Dock finns oro för politisk påverkan på domstolarna, höga korruptionsnivåer. Under året gjorde Albanien inga framsteg i yttrandefrihet, och mediernas oberoende påverkades fortsatt negativt av olika strukturella faktorer.²⁶

En ny ministerpost för offentlig förvaltningsreform och korruptionsbekämpning skapades i januari 2024. Regeringen antog flera strategier under 2024 inom finansiell styrning, statsintäkter och korruptionsbekämpning. OECD:s SIGMA-initiativ bedömde 2024 att Albanien statsförvaltning är stabil, men har utmaningar som begränsad omfattning, bristande meritbaserad tillsättning och politisering. På kommunnivå är utmaningarna än större p.g.a. bristen på kvalificerad personal.²⁷ Poliskårens integritet har förbättrats, och allmänhetens nöjdhet ökade med 6 % från 2022 till 2024²⁸. Kampen mot organiserad brottslighet försvåras alltjämt av politiska kopplingar²⁹.

Utmaningar kvarstår inom mänskliga rättigheter, särskilt rätten till egendom och barns rättigheter. Andelen studenter med funktionsvariation med gymnasieutbildning har minskat med 3,9 % på två år. 86 % av personer med funktionsvariation saknar grund- eller gymnasieutbildning. Antalet romska och egyptiska studenter i grundskolan har minskat med 5,4 % respektive 3,4 %³⁰. Anti-liberala narrativ ökar risken för attacker på HBTQI-personer och försvårar människorättsorganisationers arbete. Sammanfattningsvis konstateras att trenden inom det här området ännu får anses vara otydlig och trafikljuset sätts därför som gult.

²⁶ European Commission, Albania 2024 Report, sid. 28-31

²⁷ OECD, Sigma Monitoring Rapport, Public Administration in Albania 2024, sid. 10

²⁸ Police Public Satisfaction Survey 2024 report, UM2023/30292/TIRA-36

²⁹ Enligt mediareportering och pågående rättegång.

³⁰ Civic Resistance, Summary Monitoring Report, Implementation of the National Education Strategy 2021-2026, sid. 8.

Portföljens sammansättning

Portföljen består av 12 insatser³¹. Under 2024 betalades MSEK 28,1 ut. Portföljen är relevant för att uppnå strategimålet och väl balanserad med stöd till nationella och lokala myndigheter samt civilsamhället. Portföljen förväntas uppnå resultat i enlighet med insatsernas mål. Trafikljuset sätts därför till grönt. Svensk kompetens kan utnyttjas genom myndighetssamarbeten³². Samarbetet med ILO³³ avslutades 2023 och stängdes 2024, liksom stödet till STAR 3³⁴.

Exempel på resultat:

- Albanien statistikmyndighet har kunnat publicera resultaten av 2023 års folkräkning i juni 2024 trots en allvarlig cyberattack i januari³⁵. På området cybersäkerhet kommer svensk kompetens kunna nyttjas i och med att svenska Statistikmyndigheten inledde ett ettårigt stöd inom cybersäkerhet och statistik för Albanien EU-integration i mars³⁶.
- Samarbetet mellan albanska och svenska skattemyndigheterna³⁷ har förbättrat relationen mellan myndigheter och skattebetalare, med nya e-tjänster som underlättar regeluppfyllelse³⁸.
- Insatsen Starkare Kommuner³⁹ samlade prestandadata för 40 indikatorer i alla 61 kommuner, antog förbättringsplaner och skapade en utbildningsakademi.
- Opinionsundersökning visar ökad tilltro till polisen och ökad trygghet hos allmänheten under 2024⁴⁰. Nytt bilateralt samarbete mellan albanska och svenska polisen förväntas starta snart.
- Samarbetet med OSCE⁴¹ möjliggör utlandsröstning för albanska medborgare för första gången i valet 2025.

³¹Insats nr. 15602 - 2022 - 2025 Project on Tax Administration, STA – GDT, insats nr. 15829 - Preparation Phase PROTAX II, insats nr. 14076 - Integrated Court case management Albania, insats nr. 15636 - Phase 3: Community Policing in Albania, insats nr. 16995 - SCB support to statistic in Albania 2024 – 2025, insats nr. 15638 - Strong municipalities: Swedish-Swiss joint intervention, insats nr. 17035 - Core Support to Aleanca LGBT, insats nr. 16511 - Core Support- Qëndresa Qytetare/Civic Resistance, insats nr. 16465 - Advisory Services Core Support, insats nr. 16787 - Procurement consultancy for the tender of phase 3 Community Policing programme, insats nr. 17192 - Internal review control of Constitutional Court of Albania, insats nr. 12661 - Access to justice in labour disputes ILO. Insats nr 15639-Stöd för reform av valsystemet OSCE Albanien, syns inte i tabellen för detta mål då inga medel betalats ut under 2024, men programmet är aktivt och har levererat resultat under 2024.

³² Samarbeten med Skatteverket, Svenska Statistikmyndigheten, MSB, spolisén.

³³ insats nr 12661 Access to justice in labour disputes ILO

³⁴ Insats nr 13827 Administrative Reform STAR 3. Denna insats hade ingen ekonomisk aktivitet under 2024 och omnämns därför inte bland de aktiva insatserna i fotnot 7 ovan

³⁵ Support to Population and Housing Census, Contribution no, 12550, INSTAT, Progress Report, August 2023 – July 2024, pg. 5-6. Dokument nr. UM2018/19737/TIRA-39

³⁶ Insats nr. 16995 -SCB Support to Statistics in Albania, 2024 -2025.

³⁷ Insats nr. 15602 - Project on Tax Administration, STA – GDT 2022 – 2025.

³⁸ EY, Mid-Term Review Swedish Tax Agency cooperation with General Directorate of Taxation in Albania, October 2024, pg. 24, document nr., UM2019/06304/TIRA-41.

³⁹ 15638 - Strong municipalities: Swedish-Swiss joint intervention

⁴⁰ Police Public Satisfaction Survey2024 Report, Insats nr. 15636, UM2023/30292/TIRA-36.

⁴¹ Insats nr 15639-Stöd för reform av valsystemet OSCE Albanien, Insatsen syns inte i tabellen för detta mål då inga medel betalats ut under 2024, men programmet är aktivt och har levererat resultat som beskrivits i texten ovan.

- Samarbetet med Europeiska Rådet reformerar läroplaner, utbildar lärare och etablerar demokratilab i 17 skolor.⁴²

Mål 1.2: Stärkta förutsättningar för ansvarsutkrävande, transparens & minskad korruption

Utvecklingstrend

EU-kommissionens landrapport för 2024 bedömer att Albanien har nått viss (some) eller måttlig (moderate) nivå inom yttrandefrihet samt att inga framsteg gjorts sedan senaste rapporten⁴³. Albansk media påverkas av politisk inblandning, koncentrerat ägarskap, dåliga arbetsvillkor och ren skrämstakt mot journalister⁴⁴. Det finns ett juridiskt ramverk för offentliga samråd med fackföreningar och civilsamhället, men detta är ofta en ren formalitet med små möjligheter till verkligt inflytande för de deltagande⁴⁵. Det finns brister i transparens och lyhördhet vid begäran om utlämnande av allmänna handlingar. En intersektoriell strategi mot korruption 2024–2030 antogs den 26 december 2024, med fokus på förebyggande åtgärder inom högrisksektorer. Nu behöver medvetenheten om etiska standarder öka hos offentliga tjänstemän, och integritetsplaner på nationell och lokal nivå stärkas.⁴⁶ Utvecklingen inom detta mål saknar ännu tydlig riktning och trafikljuset sätts därför till gult.

Portföljens sammansättning

Portföljen består av 10 insatser⁴⁷ med ett utfall på MSEK 20,9 för 2024. Partners är främst civilsamhällesorganisationer, vilka spelar en viktig roll i att utkräva ansvar från ansvarsbärarna samtidigt som stöd behövs för att skapa bättre villkor för verkligt inflytande. Sida bedömer att flexibla kärnstöd kopplat till kapacitetsutveckling riktat mot strategiska organisationer är ett bra verktyg för att stärka civilsamhällets roll i Albanien. Under 2024 har två nya kärnstöd⁴⁸ etablerats för att öka civilsamhällets inflytande inom utbildnings- och hälsosektorn, där korruptionsrisken är särskilt hög. Portföljen är väl sammansatt och svarar mot strategimålet. De enskilda insatserna bedöms ha goda förutsättningar att nå sina uppsatta mål. Trafikljuset sätts därför till grönt.

Exempel på resultat:

⁴² Kommunikation från Council of Europe, Office in Tirana, dokumentnummer: UM2019/28675/TIRA-58, page 6.

⁴³ European Commission, Albania 2024 Report, sid 7

⁴⁴ European Commission, Albania 2024 Report, sid 37

⁴⁵ European Commission, Albania 2024 Report, sid. 25

⁴⁶ European Commission, Albania 2024 Report, sid. 25 – 33.

⁴⁷ Insats nr. 14076 - Integrated Court case management Albania, insats nr. 16072 - Olof Palme Center Programme Albania 2023-2027, insats nr. 16510 - Cooperation Environmental CSOs 2024-2027, insats nr. 14175 - Support to BIRN Albania 2021-2025, insats nr. 17034 - Together for Life Core Support, insats nr. 16511 - Core Support- Qëndresa Qytetare/Civic Resistance, insats nr. 15638 - Strong municipalities: Swedish-Swiss joint intervention, insats nr. 16465 - Advisory Services Core Support, insats nr. 15258 - Cooperation with Albanian Helsinki Committee, insats nr. 55130002 - Cooperation Co-PLAN Environmental CSOs

⁴⁸ Insats nr. 16511 -Core Support- Qëndresa Qytetare/Civic Resistance och insats nr. 17034 -Together for Life.

- IDM Albanien⁴⁹ har jobbat med såväl ansvarsbärare som rättighetsinnehavare för att stärka integriteten i Albaniens offentliga sektor; IDM har hjälpt fyra offentliga institutioner att införa integritetsplaner och etiska regler. Samtidigt har man skapat verktyg och tränat civilsamhällesorganisationer i hur de kan följa upp dessa planer.⁵⁰
- BIRN:s⁵¹ kritiska granskning och rapportering av makten har lett till åtgärder mot oegentligheter i statsförvaltningen. Till exempel har politiker arresterats, utfrågningar hållits i parlamentet, åtal väckts och tjänstemän har avgått.⁵²
- Samarbete mellan svensk och albansk public service⁵³ har höjt kvalitén i nyhetsrapporteringen och ökat albansk public services kapacitet att bevaka valet som ska hållas i Maj 2025.
- Palme Centrets⁵⁴ arbete har bidragit till ökad transparens och ansvarighet hos lokala myndigheter. Till exempel har det lett till att Puka kommun utnämnt en fokalpunkt för offentliga samråd och har utvecklat sin hemsida för ökad information till allmänheten. I Vlora har kommunen tillsatt en koordinatör för insyn och transparens och skapat en arbetsgrupp för att granska kommunens insynsprogram.⁵⁵

Mål 1.3: Bättre förutsättningar för ett jämställt samhälle

Utvecklingstrend

Albanien har gjort framsteg inom jämställdhet och i arbetet mot våld mot kvinnor.⁵⁶ Flera lagstiftningsreformer har gjorts för att harmonisera Albaniens lagstiftning med EU och andra internationella standards,⁵⁷ och viljan hos både institutioner och civilsamhälle att fortsätta dessa reformer bedöms som hög av internationella granskare.⁵⁸ Dock kvarstår stora utmaningar; sexuellt våld och våldtäkt är fortfarande ett stort problem, med låg anmälningsgrad⁵⁹. Många kvinnor arbetar obetalt i hemmet, vilket bidrar till undersysselsättning⁶⁰. Albanien har åtagit sig att öka genuskänsligheten i statsbudgeten med 1 % årligen och får erkännande för detta,⁶¹ men finansieringen för jämställdhet och våldsoffer är ändå fortsatt låg. Sammantaget bedömer Sida att

⁴⁹ Insats nr. 14605 -Improved Public Integrity- IDM.

⁵⁰ Overview Assessment of the Project's Impact in Albania – 2024, 20 January 2025, document nr. UM2021/44670/TIRA-30

⁵¹ Insats nr. 14175 -Support to BIRN Albania 2021-2025.

⁵² Communication- Impact cases of BIRN Albania during 2024, dokument nummer: UM2020/35468/TIRA-57, page: 2-13

⁵³ Insats Nr. 14533 Cooperation Swedish Radio MDO.

⁵⁴ Insats nr. 16072 -Olof Palme Center Programme Albania 2023-2027.

⁵⁵ Kommunikation från Palme Center, dokument nummer: UM2022/38086/TIRA-22, page 2.

⁵⁶ CEDAW Concluding Observations (2023); GREVIO recommendations (2024); Monitoring of the National Strategy for Gender Equality (2023); Universal Periodic Review (2024).

⁵⁷ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), First thematic evaluation report Building trust by delivering support, protection and justice ALBANIA 2024, sid.9

⁵⁸ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), First thematic evaluation report Building trust by delivering support, protection and justice ALBANIA 2024, sid.9

⁵⁹ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), First thematic evaluation report Building trust by delivering support, protection and justice ALBANIA 2024, sid 5

⁶⁰ WB, Albania Country Gender Assessment, May 2024-page 7.

⁶¹ Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO), First thematic evaluation report Building trust by delivering support, protection and justice ALBANIA 2024, sid. 13.

utvecklingen går framåt på det här området och trafikljuset sätts till grönt även om mycket arbete kvarstår.

Portföljens sammansättning

4 insatser bidrar till detta mål⁶² och utfallet under 2024 var MSEK 18,8. Portföljen är relevant och levererar mot strategimålet. Även de individuella insatserna presenterar förväntade resultat. Trafikljuset sätts därför till grönt. Avtalspartnerna är FN och civilsamhälles organisationer och mottagarna inkluderar såväl institutioner via FN programmen samt kvinnoorganisationer och organisationer som främjar rättigheter för HBTQI personer, något som bedöms bli allt viktigare i och med skiftande prioriteringar hos andra givare.

Exempel på resultat:

- FN:s gemensamma program *Ending Violence against Women/UNJP EVaW*⁶³ har bidragit till att en "Femicide watch" etablerats hos den nationella ombudsmannen. Detta är den första i regionen och ska nu utvidgas till att inkludera även andra former av extremt våld mot kvinnor. Programmet har även aktiverat 800 män och pojkar i jämställdhetsaktiviteter och arbetar med parlamentet angående lagstiftning mot digitalt våld.⁶⁴
- *Albanian Women Empowerment Network (AWEN)*⁶⁵ gav direkt service till 4900 kvinnor och flickor under 2024. Dessutom har AWEN bedrivit påverkansarbete och granskning av beslutsfattare; en kampanj angående brott mot sändningsetiska regler riktad mot myndigheten för Audiovisuell Media (AMA) har resulterat i utredningar och rättelser.⁶⁶
- Sidas stöd till UN Womens strategiska program i Albanien⁶⁷ startades 2024 och har redan resulterat i att arbete påbörjats med att revidera Albaniens jämställdhetslag.⁶⁸
- Jämställdhetsperspektivet har integrerats i andra insatser i den bredare portföljen, exempelvis har BIRN producerat artiklar om könsrelaterat våld, höjt journalisters kunskap om sexuellt våld och våld i hemmet och bidragit till ökad medvetenhet om sexuella trakasserier och trakasserier mot kvinnor.⁶⁹

3.2.2 Stödområde 2: Fredliga och inkluderande samhällen.

Mål 2.1: Inkluderande försoningsprocesser, konflikt- och våldsförebyggande

Utvecklingstrend

Politiska spänningar i Albanien ökade 2024 efter att två partiledare arresterats för korruption. Fördröjda rättegångar har lett till kritik mot den särskilda åklagaren. Protester mot korruption i Tirana har lett till sammandrabbningar med polisen. Positivt är att för första gången kommer albaner i diasporan kunna rösta utomlands, vilket gör valprocessen mer inkluderande inför valen i Maj 2025.

⁶²Insats nr. 16574 - Support to Strategic Note of UN Women Albania 2022-2026, insats nr. 14850 - Core Support AWEN 2023-2027, insats nr. 16257 - UN Joint Programme Ending Violence phase II, insats nr. 17042 - Internal Control Review AWEN.

⁶³ Insats nr. 16257- UN Joint Programme Ending Violence phase II.

⁶⁴ Kommunikation från UN Women, dokument nummer: UM 2022/35097/TIRA-14, page 3-4

⁶⁵ Insats nr. 14850 Core Support AWEN 2023-2027

⁶⁶ Kommunikation från AWEN, dokument nummer: UM 2023/09956/TIRA-35, page 4

⁶⁷ Insats nr. 16574 -Support to the Strategic Note UN Women 2022-2026 Albania

⁶⁸ Kommunikation från UN Women on Sida Strategic Note funds, dokument nummer: UM 2023/35288/TIRA-12, page 4.

⁶⁹ Communication- Impact cases of BIRN Albania during 2024, dokument nummer: UM2020/35468/TIRA-57, page: 19-20

Ansträngningar pågår för att bekämpa våld i nära relationer och andra våldsbrott som nämnts ovan. Albanien är öppet för regionalt samarbete och tar emot migranter från tredje land enligt statliga avtal.⁷⁰

Portföljens sammansättning

4 insatser bidrar till detta mål⁷¹ och utfallet var 6.2 MSEK under 2024. Det har inte varit några större ändringar i portföljen jämfört med föregående år, dock avslutades samarbetet med ILO⁷² enligt plan 2023 och stängdes 2024. Portföljen inom detta område är nära kopplad till och ömsesidigt förstärkt av insatser under det tematiska området 1 - mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet och flera resultat som rapporterats ovan är relevanta även för detta strategimål. Portföljen är relevant och svarar mot strategimålet. De enskilda insatserna levererar förväntade resultat. Trafikljuset sätts därför till grönt.

Exempel på resultat:

- Samarbetet med närpolisen har, förutom resultat som rapporterats under 1.1 ovan, också bidragit till att polisen uppdaterat sina standardrutiner för tidig respons vid våld i nära relationer⁷³.
- Samarbetet med OSCE gör valsystemet mer inkluderande genom att låta albaner i diasporan rösta från utlandet för första gången någonsin i valen som ska hållas 2025⁷⁴.
- Synergier mellan mål 2 och mål 1.3 på flera sätt inte minst FN:s gemensamma program mot våld mot kvinnor, som bidrar till att förebygga våld på flera sätt som beskrivits ovan under 1.3 och öppnar för relevanta synergier med till exempel AWEN som stöds under mål 1.3.⁷⁵
- Samarbetet med UN Women⁷⁶ i Albanien inkluderar arbete med kvinnor, fred och säkerhet inom ramen för FN:s resolution 1325, till exempel genom aktiviteter i samband med 24-årsdagen av Resolutionen⁷⁷.

3.2.3 Stödområde 3: Miljö- och klimatomfattigt hållbar utveckling & nyttjande av naturresurser.

Mål 3.1: Minskad miljö- och klimatpåverkan samt hållbar förvaltning och hållbart nyttjande av naturresurser

Utvecklingstrend

⁷⁰ Italien, USA.

⁷¹ Insats nr. 16257 - UN Joint Programme Ending Violence phase II, insats nr. 15636 - Phase 3: Community Policing in Albania, insats nr. 16787 - Procurement consultancy for the tender of phase 3 Community Policing programme, insats nr. 12661 - Access to justice in labour disputes ILO. Insats nr 15639-Stöd för reform av valsystemet OSCE Albanien, syns inte i tabellen för detta mål då inga medel betalats ut under 2024, men programmet är aktivt och har levererat resultat som beskrivits i texten ovan.

⁷² Insats nr. 12661 - Access to justice in labour disputes ILO.

⁷³Strengthening Community Policing in Albania, Progress report, 31 January 2025. Insats nr. 15636, UM2023/30292/TIRA-35

⁷⁴ Anteckning från det tredje "Project Advisory Board" mötet 3 december 2024, Insats nr. 15639, UM2022/37414/TIRA-14 samt bred medierapportering

⁷⁵ Insats nr. 14850 -Core Support AWEN 2023-2027

⁷⁶ Insats nr. 16574 -Support to Strategic Note of UN Women Albania 2022-2026

⁷⁷ Kommunikation med UN Women regarding Sida Strategic Note funds, dokument nr.: UM 2023/35288/TIRA-12, page 6.

Enligt EU-kommissionens landrapport 2024 har Albanien nått en viss grad av förberedelse inom miljöområdet, men framstegen är begränsade. Positiva aspekter inkluderar den nya myndigheten för avfallsekonomi, förbättringar inom vattensektorn och arbete med riskreducering vid naturkatastrofer⁷⁸. Reformerna inom miljösektorn är dock fortfarande tröga, underfinansierade och dåligt resurssatta. Problem som icke-meritbaserad rekrytering, korruption, bristande regelefterlevnad och brist på samråd med civilsamhället kvarstår. Det bör dock noteras att SPAK har öppnat flera korruptionsutredningar kopplade till avfallshantering. För att uppfylla EU:s miljökrav krävs betydande insatser och stärkt kapacitet hos ansvariga institutioner. Trots viss förbättring i interinstitutionell koordination och förberedelser för EU-närmande är det oklart hur väl institutionerna kan genomföra dessa planer. Utvecklingen bedöms som därför alltför osäker och trafikljuset sätts därför på gult.

Portföljsammansättning

Under 2024 bestod insatsportföljen av 14 insatser⁷⁹ med totalt 25,9 MSEK utbetalt under året. Portföljen är genomgående integrerad med Mål 4.2 och insatserna bidrar till båda målen. Tre insatser bidrar även till mål inom område 1⁸⁰ och 4⁸¹. Flertalet insatser har albanska ministerier som avtalspartner, inklusive ett samarbete mellan svenska Kemikalieinspektionen och albanska Miljöministeriet⁸². Några insatser har UNDP som avtalspart, varav en stödjer ett EU-delegerat projekt⁸³. Portföljen kompletteras med stöd till miljöorganisationer för att stärka civilsamhällets roll i Albanien EU-anslutning⁸⁴. Inga stora förändringar skedde i portföljen under 2024, men två insatser som tidigare rapporterats vara försenade har nu kommit i gång⁸⁵. Insatsen inom vatten och sanitet⁸⁶ avslutades 31 december 2024 och stängs under 2025. Portföljen inom miljö och klimat anses strategisk och relevant för Albanien behov och strategins mål. Svenskt stöd, och särskilt programmet SANE 27 och det nya miljöstödsprogram som upphandlats under 2024, är avgörande i de intensifierade EU-förhandlingarna. Trafikljuset sätts därför på grönt.

⁷⁸ Albania 2024 report Brussels, 30.10.2024 SWD(2024) 690 final, sid 17

⁷⁹ Insats nr. 14280 - Household source separation, national model, insats nr. 12330 - AMBU 2019-2025 WRMA Albania, insats nr. 16233 - EU for Nature, insats nr. 14430 - SANE27 Albania phase 2, insats nr. 12503 - Chemicals management Albania, insats nr. 13092 - AKUK 2019-2024 Planning water and wastewater for EU-negotiations, insats nr. 12331 - Support Ministry of Environment Albania, insats nr. 17021 Observer - Procurement Environment Support Programme 12331, insats nr. 16634 - Monitoring and advisory services water resources 2023-2025 Albania, insats nr. 17057 - Monitoring consultant water resources 2024-2025, insats nr. 14160 - Preparations for support to Natura 2000, 16510 - Cooperation Environmental CSOs 2024-2027, insats nr. 11711 Local Economic Development Albania – CNVP insats nr. 16428 - UNJP - SDG Business Partnerships and Solutions.

⁸⁰ Insats 16510 - Cooperation Environmental CSOs 2024-2027

⁸¹ Insats nr. 11711 -Local Economic Development Albania – CNVP, insats nr. 16428 - UNJP - SDG Business Partnerships and Solutions.

⁸² Insats nr. 12503 - Chemicals management Albania.

⁸³ Insats nr. 16233 - EU for Nature.

⁸⁴ Insats 16510 - Cooperation Environmental CSOs 2024-2027

⁸⁵ Insats nr 162 33 -EU for Nature och insats nr 12331 -Environmental Support Programme.

⁸⁶ Insats nr 13092 -Planning water and wastewater for EU-negotiations.

Exempel på resultat:

- SANE 27⁸⁷ bidrar till Albanien förhandlingsposition genom att formulera ställningstaganden till 69 EU-direktiv och beskriva hur Albanien ska stärka administrativ kapacitet, anpassa lagstiftning och genomföra EU:s miljöacquis.⁸⁸ Under 2024 togs utkast till förhandlingsposition fram och överlämnade till chefsförhandlaren.
- Stödet till myndigheten för vattenförsörjning och sanitet, AKUK⁸⁹, avslutades 31 december 2024 med goda resultat. Projektet levererade genomförandeplaner för EU:s kapitel 27 inom dricksvatten och avlopp, samt en nationell slamstrategi, definition av dricksvattenzoner och avloppsvattenagglomerationer, och en kapacitetsbyggnadsplan. EU-kommissionen noterade att Albanien var väl förberett (på papper) inom dessa delsektorer. Dokumenten används nu av internationella finansieringsinstitutioner för investeringsplanering⁹⁰.
- Stödet till myndigheten för vattenresursförvaltning, AMBU⁹¹, har utvecklat strategiska planer, kommunikationsverktyg och hjälpt AMBU att genomförde en omorganisation för att rigga sig enligt den nya vattenlagen. Programvara för att rapportera olaglig vattenanvändning och digitala plattformar för att engagera medborgare har också utvecklats och ett bilateralt avtal om gränsöverskridande vattenresurser har skrivits under med Kosovos vattenmyndighet.⁹²
- Berat kommun lanserade 1 november 2024 en komplett service för sophantering, källsortering och återvinning med hjälp av svenskt stöd.⁹³ Berat City Green samlade in och beredde ca 17 ton kartong och 4,5 ton plast för återvinning under första månaden⁹⁴. Projektet ger konkreta resultat i Berat och en modell för att följa EU:s avfallsdirektiv i Albanien.

Mål 3.2: Ökad motståndskraft mot klimatförändringar och stärkta förutsättningar för skydd, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och ekosystem.

| Utvecklingstrend

I EU-kommissionens landrapport för Albanien 2024 noteras att utvecklingen inom naturskydd och klimatförändring är negativ eller stagnerad⁹⁵. En kontroversiell lagändring 2024 ökade möjligheterna till exploatering i naturskyddade områden för turism. Kommissionen anser att Albanien endast är delvis förberett för att tackla klimatförändringar⁹⁶ och har uppnått begränsad anpassning till EU:s

⁸⁷ Insats 14430 -Supporting Albanian Negotiations in Environment, Chapter 27 (Sane 27), Phase 2

⁸⁸ Information från Brooks Hannas - SANE 27, UM2020 24052 TIRA 57

⁸⁹ Insats nr. 13092 - AKUK 2019-2024 Planning water and wastewater for EU-negotiations

⁹⁰ Information från Brooks Hannas UM 2020/08215/TIRA-66 se även EUs screening rapport, Albania: Screening report on Cluster 4 – Green Agenda & Sustainable Connectivity, 19 December 2025, sid. 53.

⁹¹ Insats nr. 12330 - AMBU 2019–2025 WRMA Albania.

⁹² Information from implementing partner COWI UM2019 00170 TIRA 106.

⁹³ Insats nr. 14280 - Household source separation, national model.

⁹⁴ Information från monitoring konsult Brooks Hannas UM 2020/08215/TIRA-66.

⁹⁵ Albania 2024 report Brussels, 30.10.2024 SWD(2024) 690 final, sid 17

⁹⁶ Albania 2024 report Brussels, 30.10.2024 SWD(2024) 690 final, sid 87

klimatregler. I sin screeningrapport (som ännu är under diskussion i COELA)⁹⁷ noterar dock EU-kommissionen att Albanien varit ett av de första länderna i regionen att anta en klimatlag och en nationell energi- och klimatplan. Klimatlagen reviderades 2024 för att införa MRVA för växthusgaser till 2026⁹⁸, vilket är nödvändigt för att delta i EU:s utsläppshandelssystem. Kapaciteten för att följa upp, rapportera och verifiera växthusgasutsläpp behöver dock stärkas betydligt. Albanien är mycket exponerat för klimatförändringens negativa effekter. Landet deltar i EU:s civilskyddsmekanism och har en nationell strategi och handlingsplan för riskminimering vid naturkatastrofer. En uppdatering av den nationella anpassningsplanen påbörjades 2023 med fokus på investeringar för att stärka resiliens, men är ännu inte färdig. Sammanfattningsvis är utvecklingen inom detta mål inte entydig, och trafikljuset sätts därför till gult.

Portföljsammansättning

Portföljen består av 8 insatser⁹⁹ och hade ett utfall på 11,8 MSEK under 2024. Inga större förändringar har gjorts sedan 2023. De flesta insatserna har redan beskrivits under avsnitt 3.1, eftersom de bidrar till båda målen. Beskrivningen av huvudsakliga samarbetspartners är därför densamma som i mål 3.1. Under detta mål kan man särskilt lyfta fram det EU delegerade programmet EU4Nature¹⁰⁰ som genomförs av AICS och UNDP och samfinansieras av EU och Sverige. Programmet identifierades med hjälp av SANE 27 och antogs för finansiering under IPA. Det svenska stödet är öronmärkt för UNDP och bidrar till att införliva EU-direktiv inom naturskydd, förbereda Natura 2000 och skydda hotade arter. Även programmet RESEAL som formellt kopplar till resultat 1.1. är relevant här. Portföljen är relevant för strategimålet och de enskilda insatserna levererar förväntade resultat. Trafikljuset sätts därför på grönt.

Exempel på resultat:

- EU4 Nature-projektet har nu tagit fart efter en långsam inledningsfas. Inom ramen för projektet har tio prioriterade områden av särskild betydelse identifierats som ska utgöra fokus för insatserna. Kapacitetsutveckling för personal vid Albaniens miljöskyddsmyndighet (NAPA), och dess regionala avdelningar äger rum kontinuerligt. NAPA:s fond för finansiering av naturskyddsåtgärder finansieras genom olika avgifter, bland annat för tillstånd och inträdesavgifter till skyddade områden. Under 2024 har intäkterna i fonden ökat markant tack vare bättre effektivitet och kontroll av efterlevnad vilket stöds av projektet.¹⁰¹

⁹⁷ Albania: Screening report on Cluster 4 – Green Agenda & Sustainable Connectivity, 19 December 2025, sid.61

⁹⁸ Information från Brooks Hannas & partners SANE 27, UM2020 24052 TIRA 57

⁹⁹ Insats nr.12330 - AMBU 2019-2025 WRMA Albania, insats nr. 16233 - EU for Nature, insats nr.14430 - SANE27 Albania phase 2, insats nr. 12503 - Chemicals management Albania, insats nr. 13092 - AKUK 2019-2024 Planning water and wastewater for EU-negotiations, insats nr. 16510 - Cooperation Environmental CSOs 2024-2027, insats nr. 12331 - Support Ministry of Environment Albania, insats nr. 55130002 - Cooperation Co-PLAN Environmental CSOs.

¹⁰⁰ Insats nr. 16233 -EU for Nature

¹⁰¹ Information from UNDP on 2024 results EU 4 Nature UM 2022/35096/TIRA-22.

- SANE 27¹⁰² stödjer EU-anslutningsförhandlingarna även vad gäller den del av kapitel 27 som berör naturskydd och klimat. SANE har under 2024 varit direkt involverad i revideringen av Albanien klimatlagstiftning 2024 för att införa MRVA för växthusgaser¹⁰³.
- Resilience Albania (RESEAL)¹⁰⁴ bidrar till att öka Albanien beredskap för naturkatastrofer och som beskrivits under 1.1 ovan. RESEAL har bidragit till att avsevärt öka Albanien förberedelse för naturkatastrofer, inklusive anpassning mot konsekvenserna av klimatförändringar. Under 2024 har arbetet bidragit till att stärka kritisk infrastruktur¹⁰⁵.

3.2.4 Stödområde 4: Inkluderande ekonomisk utveckling

Mål 4.1: Förbättrade förutsättningar för produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor

Utvecklingstrend

Albanien hade en stark ekonomisk tillväxt under 2024, främst tack vare turism och byggsektorn, medan jordbruk och industri backade något. Sysselsättningen ökade, särskilt inom privat sektor, där lönerna steg med i snitt 12,7%¹⁰⁶, vilket minskade fattigdomen. Arbetslösheten bland de lägst utbildade är den lägsta på Västra Balkan och bättre än i många EU-länder¹⁰⁷. Trots detta ligger kvinnors sysselsättning 6% under EU-snittet och 12,4% under männens nivå¹⁰⁸. Den informella ekonomin är stor, med 29,4% av jobben utanför arbetsmarknaden (jordbrukssektorn ej inräknat)¹⁰⁹. Yrkesutbildningarna håller låg kvalitet, och många unga deltar inte i utbildning eller arbete.

Social dialog på arbetsplatserna är bristfällig, och befolkningsutflyttning har lett till arbetskraftsbrist i jordbruk och turism. Små och medelstora företag har svårt att få banklån på grund av strikta krav och begränsad tillgång till kreditgarantier och mikrofinansiering. Andelen små och medelstora företag som har lån i kommersiella banker ligger långt under snittet för västra Balkan.^{110 111} Alternativa finansieringsformer som riskkapital och crowdfunding är oreglerade, vilket hindrar start-ups och andra företag från att få finansiering.

¹⁰² Insats nr. 14430 -Supporting Albanian Negotiations in Environment, Chapter 27 (Sane 27), Phase 2

¹⁰³ Information från Brooks Hannas & partners SANE 27 UM2020 24052 TIRA 57

¹⁰⁴ Insats nr. 14342 -Resilience Strengthening in Albania (RESEAL)

¹⁰⁵ Resilience Strengthening in Albania, RESEAL project progress report 2024. Contribution no. 14342, p.6,7, UM2020/36137/TIRA-26.

¹⁰⁶ World Bank PRESS RELEASE NO: 2025/ECA/03, dated 17 October 2024

¹⁰⁷ World Bank Group, Western Balkans Regular Economic Report No.26 | Fall 2024, sid. 30

¹⁰⁸ OECD (2024), Western Balkans Competitiveness Outlook 2024: Albania, Competitiveness and Private Sector Development, sid 133

¹⁰⁹ European Commission, Albania 2024 Report, sid.52

¹¹⁰ OECD (2024), Western Balkans Competitiveness Outlook 2024: Albania, Competitiveness and Private Sector Development, sid 68

¹¹¹ OECD (2024), Western Balkans Competitiveness Outlook 2024: Albania, Competitiveness and Private Sector Development, sid 68

Portföljens sammansättning

Portföljen består av fyra insatser ¹¹² och utfallet var MSEK 14.3 in 2024. Samarbetspartnerna är en mix av multilaterala organisationer och lokala civilsamhällsorganisationer som i sin tur stödjer lokala företag på olika sätt. En insats är med EU- delegerade medel där Sverige är direkt involverad i genomförandet tillsammans med GIZ. Portföljen svarar väl upp mot strategimålet och sannolikheten att uppnå förväntade resultat i insatserna är hög. Trafikljuset sätts därför på grönt.

Exempel på resultat:

- Kulturarv utan gränser Albanien (CHwB) arbetar för att koppla samman turism och kulturarv, vilket bidrar till att utveckla det lokala näringslivet i städer med historiska och kulturella värden. Samarbetet med den lokala turistnäringen och kommunen i Gjirokastra, resulterade bland annat i ett samlat program av kulturaktiviteter inför turistsäsongen 2024, inklusive kurser i matlagning, broderi och träslöjd, samt öppnande av ett museum och galleri. Gjirokastra är en världsarvsklassad stad och kulturprojekten är en del av arbetet med att utveckla ett helt nätverk för skyddet av historiska byggnader i staden.¹¹³
- Samarbetet med CNVP förlängdes till november 2025. Under 2024 har projektet bland annat installerat innovativa torkningstekniker för medicinalväxter i fyra nya företag i syfte att nå 750 nya hushåll på landsbygden. Uppföljning av införandet av liknande teknik på andra håll visar att inkomsterna för hushållen kan öka med över 20% till följd av minskat svinn och ökad kvalitet på slutprodukten¹¹⁴. Torkningen drivs av solkraft och biomassa.
- FN:s gemensamma program påbörjade sin andra fas 2024. UNIDO och ILO kartlade TCLF¹¹⁵-sektorn, och över 35 företag visade intresse. UNDP och FAO började ett pilotsamarbete med Lushnja kommun för att analysera jordbruksvärdekedjor och stödja 11 företag.
- Genom det EU-delegerade EU4Innovation¹¹⁶ främjar Sverige och GIZ Albanians innovationsagenda. Fokus är på finansiering för start-ups och små och medelstora företag. 396 ansökningar har mottagits under 2023 och 2024. 40 företag har beviljats bidrag, varav 50% är ledda av kvinnor. Projektet stödjer även den nya statliga myndigheten för start-ups.

Mål 4.2: Stärkta förutsättningar för öppna ekonomier som integreras i regionala, EU:s och internationella värdekedjor och marknader

Utvecklingstrend

Affärsmiljön i Albanien brottas med utmaningar som informell ekonomi, brist på kompetent arbetskraft, ineffektiv offentlig förvaltning, långdragna rättsprocesser, oklarheter kring fastighetsägande och korruption. Dock vidtas förbättrande åtgärder som till exempel ökad digitalisering av offentlig service på olika områden. Tull- och handelsprocedurer har moderniserats

¹¹² Insats nr. 16428 - UNJP - SDG Business Partnerships and Solutions, insats nr. 11711 - Local Economic Development Albania – CNVP, insats nr. 16318 - EU for Innovation II, 2022-2026, insats nr.14205 - Heritage for People - Phase II - Albania 2020-2023.

¹¹³ ChwB Supplement report 1 January – 30 June 2024, sid.6, dokument nummer. UM2020/33612/TIRA-35

¹¹⁴ CNVP, 8-th biannual report, November 2024, sid. 6-7, dokument nr. UM2018/22999/TIRA-97

¹¹⁵ Textiles, clothing, leather and footwear.

¹¹⁶ Insats 16318 -EU4Innovation 2, 2022 - 2026

med elektroniska signaturer och betalsystem, vilket ökat effektiviteten i gränsöverskridande transaktioner. Albanien har även gjort framsteg inom väg- och järnvägsinfrastruktur, särskilt i områden som är attraktiva för turism.

EU är Albaniens viktigaste handels- och investeringspartner. Utländska direktinvesteringar från EU ökade till 55,4% under 2023. EU-länder stod för 57,9% av Albaniens totala varuhandel, absorberade 71,8% av exporten och tillhandahöll 50,9% av importen¹¹⁷. Trots ökad exportandel av BNP är den fortfarande lägst på Västra Balkan på grund av lågt exportvärde. 54% av Albaniens export är dock återexport efter behandling, vilket visar på aktivt deltagande i globala värdekedjor¹¹⁸. Albanien har stärkt banden med andra ekonomier på Västra Balkan, vilket hjälpt ekonomin hantera handelsstörningar från Rysslands invasion av Ukraina. Cirkulär ekonomi är i sin linda men växer, med flera aktörer som arbetar för hållbar avfallshantering¹¹⁹.

Portföljens sammansättning

Portföljen under detta mål består av två insatser¹²⁰ men det finns synergier med andra insatser som nämnts ovan under 4.1. Utfallet under detta mål var MSEK 6.3 under 2024. Huvudsaklig samarbetspartner är FN systemet via ett gemensamt program. Portföljen behöver utvecklas i linje med Reformagendan. Trafikljuset sätts därför på gult.

Exempel på resultat:

- En av målsättningarna under FN:s gemensamma program *SDG Business Partnerships and Solutions* är att underlätta internationell handel för hållbara albanska företag genom att koppla dem till affärs- och finansieringsmöjligheter på nationell och internationell nivå med särskilt fokus på Sverige. En viktig del är att belöna företag som tillämpar hållbara utvecklingsmål (SDG) i sin verksamhet för att stärka deras marknadsföringsmöjligheter på internationella marknader. UNDP har därför genomfört *SDG Business Pioneers Award 2024* där 15 vinnare utsågs bland 67 sökande. Projektet har även arbetat med exportorienterade företag inom textil-, läder- och skoindustrin för att implementera ILO SCORE-programmet. Detta har lett till betydande produktivitetsökningar, minskad energiförbrukning och avfall samt förbättrad arbetsmiljö och minskad personalomsättning hos 38 företag som deltog¹²¹.

4. Implikationer

Albaniens ägarskap, planering och samordning när EU-reformerna accelererar: Den albanska regeringens ambitiösa agenda att accelerera EU-reformerna ställer oerhört

¹¹⁷ European Commission, Albania 2024 Report, sid. 56

¹¹⁸ OECD (2024), Western Balkans Competitiveness Outlook 2024: Albania, Competitiveness and Private Sector Development, sid.56

¹¹⁹ OECD (2024), Western Balkans Competitiveness Outlook 2024: Albania, Competitiveness and Private Sector Development, sid 204

¹²⁰ Insats nr. 16428 - UNJP - SDG Business Partnerships and Solutions; Insats Nr 11848 - Innovation led economic empowerment. Den senare insatsen har dock inte varit aktiv under 2024 utan bara hållits öppen för administrativa åtgärder inför stängning (insatsen stängdes 2025).

¹²¹ Reference United Nations Joint Project: Business Partnerships and Solutions for SDGs, Annual Progress Report, January 2024 – December 2024, pg. 5-7, Dokument Nr. UM2021/45159/TIRA-25.

omfattande krav på planering, uppföljning, kommunikation och samordning, samt kompetens och resurser. Ansvaret för detta ligger hos den albanska regeringen och kräver ett samlat grepp för att tillse att förvaltningen är ändamålsenlig och resurssatt för uppdraget. Därtill är det viktigt att stödet riggas med god samordning, prioritet och effektivitet. Detta är en huvudfråga i dialogen 2025. Förfrågningar om tekniskt stöd som sker ad-hoc kommer inte att beaktas. Sida fortsätter vara ledande gällande stödet inom kapitel 27.

- **Sidas samlade strategiska stöd:** Sida kommer i enlighet med strategiuppdraget att fortsätta sitt strategiska stöd för Albaniens EU-anslutning med ett stort fokus på genomförandet av viktiga reformer och utvecklingen av institutionell kapacitet i linje med EU:s reformkrav. Detta ska fortsatt vara en röd tråd i hela utvecklingsportföljen. Detta ställer krav på en ökad integrerad planering, inte minst för att utveckla komplementaritet mellan bilateralt och regionalt stöd.
- **Behov av utvecklad EU-samordning och koordinering:** Den albanska regeringens givarsamordning är ytterst bristfällig. Det finns ett behov av bättre EU-samordning och koordinering samt en tydlig dialog med Albaniens regering för att klargöra villkor och förväntningar samt möjliggöra givargemensamma program som bidrar till en ökad effektivitet. Det är av vikt då Sida utvecklar utvecklingserbjudanden att dessa är väl koordinerade med EU.
- **Stärkande av den sociala dialogen:** Sida kommer i utvecklingen av portföljen fortsatt prioritera insatser som bidrar till att den sociala dialogen mellan medborgare och myndigheter stärks, inte minst inom ramen för EU-anslutningsprocessen. Detta är viktigt för att säkerställa transparens, ansvarsutkrävande och bredare legitimitet i processen. Även befolkningen behöver i större omfattning involveras i processen för att säkerställa bredare legitimitet och engagemang och ansvarsutkrävande. Dialogen kommer att vara en konstant fråga inom ramen för de olika insatserna som stöder processen.
- **Samarbete med Team Sweden och privatsektorn:** Samarbetet med Team Sweden kommer att fördjupas under de kommande åren. Den kraftigt kommande mobiliseringen från tillväxtplanen för investeringar i miljöinfrastruktur och miljöteknik genom WBIF öppnar möjligheter för svenska företag. Sida är i Albanien ledande inom stödet för genomförandet av kapitel 27 inom miljöområdet och är således väl placerad att bidra till konkretisering av synergier mellan bistånd/handel/främjande genom Team Sweden-ansatsen. Även andra ingångar utforskas med partners inom insatser som EU4Innovation, RECONOMY, CNVP och UNJP – SDG Business Partnerships and Solutions. Då intresset och engagemanget från svenskt näringsliv för den albanska marknaden kommer från en låg grundnivå, är det viktigt att tydliggöra roller och den strategiska ansatsen för Team Sweden-arbetet i Albanien och sätta realistiska mål.
- **Samarbete med Team Sweden – myndighetssamarbetet:** Skatteverket och SCB är etablerade aktörer i Albanien med mycket gott renommé. Sida vill utöka omfattningen av myndighetssamarbetet och utforska möjligheter att arbeta med ett kluster av myndigheter.
- **Stöd till utsatta grupper och främjande av mångfald:** Sida kommer att utvärdera behov och möjligheter att i ökad utsträckning stärka organisationer och dialogplattformar som arbetar med utsatta grupper och främjar mångfald, jämlikhet och inkludering. Detta är viktigt för att motverka negativa effekter av fryst och med största sannolikhet ett avslutat stöd från USA, ett pressat FN-system och Schweiz utfasning.

Bilaga 1. Sidas samlade biståndsverksamhet

Land	Strategi	Insats	Utbetalningar
Albanien	1030103 - Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016–2022	15876 - We Effect 2023-sep 2025 CSO-strategin	2 365 684
Albanien	1030103 - Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2016–2022	54030557 - We Effect ram 2018–2022	-30
Albanien	1030104 - Utvecklingssamarbete med det civila samhället 2024	15876 - We Effect 2023-sep 2025 CSO-strategin	655 346
Albanien	1130103 - Kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling 2018–2022	14777 - Konstnärsnämndens Kapacitetsutvecklingsprogram ArtNexus - Albanien och Armenien	3 000 000
Albanien	1130103 - Kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling 2018–2022	15689 - UNICEF JPO:s 2022	253 798
Albanien	1130104 - Innovation partnerskap och Kapacitetsutveckling 2024–2028	54120189 - ITP 315 Gender Based Violence	1 469 760
Albanien	1130104 - Innovation partnerskap och Kapacitetsutveckling 2024–2028	54120190 - Developing Strategies for National Chemicals Management (ITP 320 + moduler)	650 067
Albanien	1130104 - Innovation partnerskap och Kapacitetsutveckling 2024–2028	15689 - UNICEF JPO:s 2022	310 852
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16428 - UNJP - SDG Business Partnerships and Solutions	20 500 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14076 - Integrerad domstolsärendehantering Albanien	15 000 000

Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16257 - Gemensamt FN Program Ending Violence phase II	11 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14280 - Källsortering, nationell modell	8 875 878
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15602 - 2022 - 2025 Samarbetsprojekt om skatteförvaltning mellan STA och GDT	8 073 997
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	12330 - AMBU 2019–2025 Vattenresurser Albanien	7 428 757
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16574 - Support to the Strategic Note UN Women 2022-2026 Albania	7 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15829 - Förberedelsefas PROTAX II	6 563 265
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16072 - Olof Palme Center Programme Albania 2023– 2027	6 380 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14850 - Kärnstöd AWEN 2023–2027	6 095 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16233 - UNDP EU for Nature 2023–2027	6 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14430 - SANE27 Albanien fas 2	5 747 865
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15636 - Fas 3: Community Policing i Albanien	4 173 153
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16510 - Cooperation Environmental 2024–2027 2024-2027	3 500 000

Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	11711 - Local Economic Development Albania - CNVP	3 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16995 - SCB-stöd till statistik i Albanien 2024 - 2025	1 996 500
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14710 - RECONOMY Västra Balkan 2023–2026	1 900 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14286 - UNICEF & Naturvårdsverket: Förbättrad luftkvalitet på västra Balkan	1 716 670
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16318 - EU for Innovation II, 2022–2026	1 534 483
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	12503 - Kemikaliehantering Albanien	1 272 058
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16161 - OECD: Rättvis energiomställning på västra Balkan	1 254 273
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	13092 - AKUK 2019–2024 Planering vatten och sanitet för EU- förhandlingar	1 237 096
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14175 - Stöd till BIRN Albania 2021–2025	1 200 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16763 - IUCN reg västra Balkan: ADAPT 2.0	1 056 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	12331 - Stöd Miljöministeriet Albanien	1 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15638 - Starka kommuner: Svensk-schweizisk gemensam insats	1 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med	16511 - Kärnstöd- Qëndresa Qytetare/Civic Resistance	1 000 000

	Västra Balkan och Turkiet 2021–2027		
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	17034 - Together for Life Core Support	1 000 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	12971 - UN Women Gender Responsive Budgeting Västra Balkan 2020 - 2024	946 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14367 - Kvinna till Kvinna EU-närmande och kvinnors rättigheter Västra Balkan 2020–2026	614 106
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14239 - ERRC Romers rättigheter 2022–2027	510 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	17035 - Kärnstöd till Aleanca LGBT	500 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16465 - Advisory Services Core Support	454 674
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15515 - BCSDN Regional Civil Society Development Hub 2023–27	350 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	17021 - Granskare - anbudsutvärdering ESP Insats 12331	330 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16634 - Uppföljnings- och rådgivningsstöd vattenresurser 2023–2025 Albanien	247 199
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16794 - Utvärdering av arv för människor Fas II Albanien	240 965
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	17057 - Monitoring vattenresurser 2024–2025	233 115
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med	16787 - Upphandlingsstöd för fas	232 000

	Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	3 Community Policing programme	
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	11848 - Innovation led economic empowerment	210 343
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	16760 - Bankwatch västra Balkan 2024–2027	185 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	17042 - Internal Control Review AWEN	165 860
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	17192 - Intern granskning av Albanien konstitutionella domstol	113 916
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15857 - CRPM 2022–2026	76 000
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14160 - Förberedelser stöd Natura 2000	11 750
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	15258 - Cooperation with Albanian Helsinki Committee	-500
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	55130002 - Cooperation Co-PLAN Environmental CSOs	-80 715
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	12661 - Access to justice in labour disputes ILO	-304 954
Albanien	1150104 - Reformsamarbete med Västra Balkan och Turkiet 2021–2027	14205 - Heritage for People - Phase II - Albania 2020-2023	-397 880

Bilaga 2. Exempel på insatser med könsuppdelad statistik

Strategimål	Insatsnummer	Insats	Statistik
Strategimål 1.1	15 638	Strong municipalities: Swedish-Swiss joint intervention	Könsuppdelade data: Antal kommunala tjänstemän som utbildade och kommunfullmäktigeledamöter inom kompetens/ansvarsområden och jämställdhetsutbildning
Strategimål 1.2	11985	CoE- Competences for Democratic Culture Albania	Könsuppdelade data: Antal elever som deltar i kamratlärande- och utbytesaktiviteter; antal lärare som deltar i utbildningsseminarierna.
Strategimål 1.3	16257	UN Joint Programme Ending Violence phase II	Könsuppdelade data: Antal personer som deltar i aktiviteter för att öka medvetenheten om våld mot kvinnor; antal tjänsteleverantörer/professionella med ökad kapacitet att svara på behoven hos överlevande av våld; antal personer som får tjänster från projektet
Strategimål 4.1	16318	EU4Innovation 2	Könsuppdelade data: Antal sökande i utlysningen av fonden (challenge fund) som ger tillgång till finansiering för albanska startup-företag; antal bidragsmottagare.